

Andrzej Franciszek Dziuba

Kapłan w służbie partykularnego i powszechnego Kościoła

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 47/1-2, 3-23

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BP ANDRZEJ FRANCISZEK DZIUBA

**KAPŁAN W SŁUŻBIE PARTYKULARNEGO
I POWSZECHNEGO KOŚCIOŁA**

Treść: Wstęp. 1. W Kościele założonym i kochanym przez Chrystusa; 2 Kapłan jako minister w Kościele partykularnym i lokalnym; 3. W służbie powszechnej misji Kościoła; 4. Sens i miłość Kościoła.

Kapłan jest ministrem albo inaczej sługą Chrystusa (por. 1 Kor 4,1). Jezus z Nazaretu jest jakby przedłużany w czasie i miejscu właśnie poprzez znaki Kościoła, zwłaszcza spełniane w posłudze kapłańskiej. „Ponieważ zaś posługa kapłańska jest posługą samego Kościoła”¹. Zatem kapłan uczestniczy w istocie, dziele i życiu samego Chrystusa Arcykapłana, który w pełni czasów „przyszedł (...), aby służyć i dać swoje życie na okup za wielu” (Mk 10,45). Co więcej On szczególnie „umiłował Kościół i wydał za niego siebie samego” (Ef 5,25). Stąd specyficzna kapłańska duchowość pochodzi zwłaszcza z niepowtarzalnej miłości pasterskiej i wyraża się w posłudze dla partykularnego albo lokalnego Kościoła (diecezji) i oczywiście dla Kościoła powszechnego.

Trzeba tu jednak bardzo mocno podkreślić, zwłaszcza wobec każdego indywidualnego kapłana, że owa posługa ma specjalne znaczenie jeśli to odnosi się do kapłana diecezjalnego, a zwłaszcza do kapłana który otrzymał łaskę przynależności do partykularnego Kościoła z jednoczesnymi specyficznymi referencjami do misyjnej odpowiedzialności, za powszechny lud Boży Nowego Przymierza.

Św. Paweł, szczególnie wybrany i wręcz naznaczony indywidualnie minister a zarazem Apostoł Chrystusa, zawsze służył Kościołowi poprzez ukazywanie go jako Ciała Mistycznego i zarazem manifestację Chrystusa, jego Oblubieńca, „który jest Kościołem Boga

¹ DK 15.

żywego, filarem i podporą prawdy” (1 Tm 3,15). Życie Pawła z Tarsu było zawsze osobową ofiarą „w cierpieniach za was i ze swej strony w moim ciele dopełniam braki udręk Chrystusa dla dobra Jego Ciała, którym jest Kościół” (Kol 1,24).

Jego niepokój wypływał zawsze „z troski o wszystkie kościoły” (2 Kor 11,28). Jako fundament jedności we wspólnocie, każdy kapłan wychowuje i kształtuje swe wszelkie powołania i charyzmaty, aby ostatecznie one mogły być w pełni oddane na służbę wszelkich kościelnych wspólnot. Dla każdego ewangelizacja nie jest tylko indywidualnym czy odseparowanym aktem ale jest szczególnie głębokim kościelnym dziełem². Dlatego kapłani służą Kościołowi jako wspólnocie, jako wiernemu Oblubieńcowi Chrystusa (por. 2 Kor 11,2) i jako ciągle żywej ewangelizacyjnej wspólnocie (por. Mt 28,19).

Dla kapłanów sens samego Kościoła i także miłości do Kościoła oznacza możliwość służenia jemu samemu bez wykorzystania go i „bez oglądania się na własną korzyść czy korzyść rodziny”³. Wymaga to „całkowitego poświęcenia się na służbę Ciała Chrystusowego i ewangelicznego dzieła, trwania w łączności z własnym biskupem jako wierni współpracownicy i współpracowania ze swoimi braćmi kapłanami”⁴.

1. W Kościele założonym i kochanym przez Chrystusa

Kościół jest wspólnotą ludu, który wierzy w Chrystusa, zbiorowością (ecclesia) poprzez Jego słowa i zbawczą obecność. W ten sposób został on zrodzony nie jako w technicznym procesie albo z prostego czysto ludzkiego doświadczenia. Kościół nie może być oddzielony od Chrystusa, ponieważ On sam był jego Założycielem. Poprzez wyrażony przez Niego akt woli On założył Kościół na fundamencie dwunastu, z Piotrem jako ich głowa, ustanawiając go jako uniwersalny i konieczny sakrament zbawienia⁵.

Kościół nie został ustanowiony przez siebie samego, ale zrodził się z Chrystusowej miłości (por. Ef 5,27nn) albo „dokonał Chrystus Pan głównie przez paschalne misterium swojej błogosławionej Męki, Zmartwychwstania i chwalebne go Wniebowstąpienia”⁶. To nie

² Por. Paweł VI. Encyklika „Evangelii nuntiandi” 60.

³ DM 16.

⁴ DM 16.

⁵ Por. Puebla 222.

⁶ KL 5. Por. J 19,34; Rdz 2.23.

jest zatem jakiś inny „model” Kościoła. To nie mogą być „eklezjologie” albo wyjaśnienia, że są różne i w tym samym czasie harmonijne; ale istnieje tylko jeden Kościół. Ten jeden Kościół ujawnia się w świecie z różnymi charyzmatami w różnych Kościołach partykularnych.

Ten Kościół jest tylko jeden: jeden zbudowany na Piotrze, jeden, którego Pan sam nazywa wobec nas „mój Kościół” (Mt 16,18)⁷.

Chrystus sam wybrał znaki swej aktywnej obecności jako zmarłychwstały Pan poprzez czas i miejsca (por. Mk 16,15; Mt 28,29; J 20,21-23). Tymi znakami jest lud (powołany) i służby (ministeria). To są słabe znaki, ale są świadkami słów Pana, łaski i obecności i siły Ducha Świętego. Każdy wierzący jest powołany do różnych posług, z tą samą godnością jako Boże dziecko, bez przywilejów albo ludzkich korzyści.

Piotr i jego sukcesorzy wyposażeni są w mocny znak jedności, jako jeden, który przewodzi ponad światową miłością. W różnych partykularnych Kościołach fundament jedności zabezpieczony jest przez Apostołów i ich sukcesorów, biskupów (wspomaganych przez ich kapłanów), zawsze spoczywających na Chrystusie „kamieniu węgielnym” (por. Ef 2,20), reprezentowanym przez Piotra. Chrystus nazywa tę wspólnotę wierzących i pasterzy „mój Kościół” (Mt 16,18) i On kontuuje swoją misję w tym Kościele (por. J 20,21). Dlatego Kościół istnieje tylko jako powołany do ewangelizacji⁸. Kościół jest także powiernikiem i przekaźnikiem Ewangelii. Wierny prawu widzialnego Wcielenia, Kościół przedłuża na ziemi obecność i działalność ewangelizacyjną Chrystusa. Jak Chrystus, Kościół żyje dla ewangelizacji. Jego dobra pomyślność i specjalne powołanie jest dokładnie takie: ogłaszać osobę i orędzie Jezusa wobec wszystkich ludzi⁹.

Kapłan jako minister jest sługą takiego Kościoła, któremu służy bez osiągnięcia korzyści: „Uważajcie na samych siebie i na całą trzodę, nad którą Duch Święty ustanowił was biskupami, abyście kierowali Kościołem Boga, który On nabył własną Krwią” (Dz 20,28). Poprzez kapłanów kościelna wspólnota może być budowana dalej jako misterium (znak Chrysusowej obecności), wspólnota (brater-

⁷ Por. Puebla 222.

⁸ Por. Paweł VI. Encyklika „Ewangelii nuntiandi”, 14.

⁹ Por. Puebla 224.

stwo i rodzina) i misja. Kapłańska postęga jest fundamentem jedności. Wspólnotowa refleksja wspólnoty Boga Miłości staje się dziedzictwem Bożego planu dla wszystkich ludzi. „Tak to cały Kościół okazuje się jako «lud zjednoczony jednością Ojca i Syna, i Ducha Świętego» (św. Cyprian)”¹⁰.

W ten sposób Kościół jest owocnym znakiem (sakramentem) jedności, to jest „znakiem i narzędziem wewnętrznego zjednoczenia z Bogiem i jedności całego rodzaju ludzkiego”¹¹. Ta jedność braterskiej wspólnoty, która istnieje w Kościele, została ustanowiona przez Chrystusa Kapłana i Ofiarę (por. Ef 2,14). „Kościół jest «powszechnym sakramentem zbawienia» (KK 48), ukazującym i zarazem realizującym tajemnicę miłości Boga do człowieka”¹².

Chrystusowe człowieczeństwo jest podstawowym sakramentem z którego pochodzi cała sakramentalność Kościoła, jako kontynuacja sakramentów, jako trwanie w Chrystusie (por. Ef 1,18; 3,9-10). Jako osobowy znak Chrystusa, kapłan jest sługą i integralną częścią tej sakramentalności: on przedłuża słowo, ofiarę, misję i królewskość Chrystusa w Kościele i w świecie. W przepowiadaniu, czyniąc obecnym i komunikując paschalne misterium Chrystusa, kapłan staje się świadkiem, „albowiem z boku umierającego na krzyżu Chrystusa zrodził się przedziwny sakrament całego Kościoła”¹³. Dlatego Kościół, któremu kapłan służy jest „sakramentem jedności”¹⁴, „dla wszystkich razem i dla każdego z osobna widzialnym sakramentem owej zbawczej jedności”¹⁵. Kapłan jest częścią tej kościelnej sakramentalności jako fundament jedności (ze swoim biskupem) we wspólnotcie. I cała sakramentalność Kościoła i każdy kościelny znak mają tę charakterystykę: zrozumiałość (jasny znak),

¹⁰ KK 4. Por. J. Masson. *Missions: Church and Mission*. SM t. 4 s. 49-79; R. E. Heald. *The Mission of the Church in the World: a Biblical Theology*. Grand Rapids 1991; G. Ghirlanda. *Universal Church, Particular Church and Local Church at the Second Vatican Council and in the New Code of Canon Law*. W: Vatican II. *Assessment and Perspectives, Twenty Years After (1962-1987)*. T. 2. New York 1989; *Church as Mission*. Washington 1984; L. E. Legazpi. *The Theology of the Particular Church in the New Code*. „*Philippiniana Sacra*” 21: 1986 s. 245-257.

¹¹ KK 1.

¹² KDK 45.

¹³ KL 5.

¹⁴ KL 26.

¹⁵ KK 9.

skuteczność (znak Chrystusa), bezpośredniość (z woli Chrystusa) i ludzkie ograniczenia¹⁶.

Ta kościelna rzeczywistość wyrażana jest poprzez różne biblijne obrazy¹⁷. Najważniejsze z nich można tu zaprezentować:

– Ciało Chrystusa (mistyczne): jako jego wyraz (por. 1 Kor 12,26-27), które rozrasta się ciągle i harmonijnie (por. Kol 2,19; Ef 5,23; 4,4-6.15), z samym Chrystusem jako Głową (por. Ef 1,22; 5,23-24; Kol 1,18).

– Lud Boży: jako małżeńskie władanie, wybrane plemię (por. 1 P 2,9), odkupione za pośrednictwem Krwi Chrystusa (por. Dz 20,28), znak, który zbiera wygnańców i rozproszonych z czterech stron świata (por. Iz 11,12)¹⁸.

– Królestwo Boże i Chrystusa: jako zapoczątkowanie ostatecznego królestwa, które stanie się pełną rzeczywistością w świecie, który nadejdzie (por. Mk 4,26; Mt 12,18; J 18,36). „Kościół, czyli Królestwo Chrystusowe”¹⁹, „wśród wszystkich narodów (...) stanowi załążek oraz zaczątek tego Królestwa na ziemi”²⁰, jako zaczyn (por. Mt 13,33) który już jest w świecie (por. Mt 1,15), aż do tego, „aby Bóg był wszystkim we wszystkich” (1 Kor 15,28).

– Sakrament albo misterium: jako widzialny znak i zamię Bożego planu zbawczego (por. Ef 1,3-9; 1 Tm 3,16). Przy proklamacji i spełnianiu misterium Chrystusa (por. Ef 3,9-10; 5,32) Kościół staje „jako powszechny sakrament zbawienia”²¹.

– Oblubienica Chrystusa: jako wierna małżonka (por. 2 Kor 11,2; Ef 5,25-32), która przynależy do niego całkowicie (por. Rz 7,2-4; 1 Kor 6,9). Chrystusowe małżeństwo z Kościołem oparte jest na Nowym Przymierzu (por. Łk 22,19-20), które dokonuje wyborów w miłości Chrystusowej adresowanej do wszystkich ludzi.

– Matka: jako instrument nowego życia w Chrystusie (por. Ga 4,19.26). Kapłańska posługa jest powiązana z macierzyństwem Kościoła²². Maryja jest typem oraz figurą tego macierzyństwa (por. Ap

¹⁶ Por. KK 7-8; Puebla 222-231.

¹⁷ Por. KK.

¹⁸ Por. KL 2; KK 11.

¹⁹ KK 3.

²⁰ KK 5.

²¹ KK 48. Por. DM 1; KK 1, 9, 15, 39.

²² Por. DK 6; KK 6, 14, 64-65; KL 85; 122; KDK 44.

12,1; J 19,25-27)²³. Tak jak kapłan jako minister służy temu Kościołowi założonemu i kochanemu przez Chrystusa, tak jego kontynuacja i dopełnienie: misterium (znak jego obecności), wspólnota (obraz Boga miłości), misja (przynoszenie Chrystusa wszystkim ludziom). W ten sposób Kościół staje się konstruktorem światowej wspólnoty.

W 1985 r. Nadzwyczajne zgromadzenie Synodu Biskupów w Rzymie, w swym dokumencie końcowym, wyraźnie podkreśla eklezjologię wspólnoty, jako syntezę soborowej doktryny na temat Kościoła: „*Ecclesia sub Verbo Dei mysteria Christi celebrans pro salute mundi*”²⁴.

2. Kapłan jako minister w Kościele partykularnym i lokalnym

Kościelna posługa kapłana jako ministra w sposób konieczny wyrażana jest we wspólnocie Kościoła (partykularny, lokalny, diecezjalny), kierowanej zawsze przez biskupa, sukcesora Apostołów. Kościół jest zbudowany jako wspólnota, czyniąc ją konkretnym w miejscu i czasie. Taki jest Kościół jako wydarzenie. „To wszystko, co powiedzieliśmy dotąd o Kościele jako całości, należy również odnieść do poszczególnych społeczności chrześcijańskich (...), z których powstaje i z których się składa jeden Kościół Katolicki: albowiem one również rządzone są przez Jezusa Chrystusa, głosem i władzą ich Biskupów. (...) każdy z nich jest również, w zakresie własnej swojej diecezji, «prawdziwym Pasterzem», który pasie w imieniu Chrystusa powierzoną sobie owczarnię i nią rządzi”²⁵.

²³ Por. KK 63-65.

²⁴ Por. Sinodus Episcoporum. Relatio finalis. Città del Vaticano 1985, II, C, 1; Il futuro della forza del Concilio. Sindo straordinario dei vescovi 1985. Documents and Commentary. Red. W. Kasper. Brescia 1986; Kongregacja Nauki Wiary. List do biskupów Kościoła katolickiego o niektórych aspektach Kościoła pojętego jako komunია. Watykan 1992, 1.

²⁵ Pius XII. Encyklika „*Mystici Corporis Christi*”. Londyn 1945, 40. Trzeba rozróżnić między partykularnym, lokalnym i diecezjalnym Kościołem. Jednak dokumenty Magisterium Kościoła nie dają jednolitej i stałej terminologii. We wszystkich praktycznych celach „Kościół partykularny” odpowiada „diecezjanemu” (KPK kan. 368 i in.; KK 23; DB 11). „Lokalny Kościół” podkreśla aspekt geograficzny położenia-rozmoszczenia: faktycznie nie wszystkie partykularne i diecezjalne Kościoły związane są z geograficznym miejscem, ale mogą także odnosić się do ludności. W dokumentach Soboru Watykańskiego II „Kościół lokalny” oznacza to samo co „Kościół partykularny” (por. KK 23). Niekiedy, także w dokumentach Magisterium przymiotnik „lokalny” jest używany na wskazanie bardziej wyraźnie aspektu kulturowego, który powiązany jest z obszarem

Kościół został ustanowiony i zbudowany tam gdzie słowo było przepowiadane i gdzie była sprawowana Eucharystia, zawsze w jedności z biskupem, który zawsze działa jako gwarant apostołskiej tradycji. To właśnie biskup, we wspólnocie z papieżem i innymi biskupami gwarantuje pełne włączenie w tradycję.

Rzeczywiście każdy Kościół i nade wszystko partykularny albo lokalny Kościół (diecezja) jest rodziną i wspólnym przedsięwzięciem, ale rodzinny aspekt przeważa²⁶, dokładniej tak że ewangeliczna owocność podejmowanych działań winna być zagwarantowana. Dlatego, kapłani pomagają w budowaniu lokalnego albo partykularnego Kościoła w harmonii ze swymi powołaniami, ministeriami i charyzmatami. „Diecezję stanowi część Ludu Bożego, powieszona pieczy pasterskiej biskupa i współpracujących z nim kapłanów, tak by trwając przy swym pasterzu i zgromadzona przez niego w Duchu Świętym przez Ewangelię i Eucharystię, tworzyła Kościół partykularny, w którym prawdziwie obecny jest i działa jeden, święty, katolicki i apostołski Kościół Chrystusowy”²⁷.

Diecezjalny czy partykularny Kościół jest w ściślejszej relacji wspólnoty z całym Kościołem, ponieważ:

– On jest obrazem i wyrazem, obecnością i spełnieniem (konkretyzacją) Kościoła powszechnego,

– On ma swe początki w apostołskiej sukcesji poprzez własnego biskupa we wspólnocie z sukcesorem Piotra i biskupim kolegium, nie jako rzeczywistość pochodząca od czegoś z zewnątrz, ale jako integralna część życia samego partykularnego Kościoła.

– On jest widzialnym znakiem i świadectwem zbawienia w Chrystusie dla wszystkich ludzkich społeczności,

– On przekazuje szczególne dary Ducha Świętego dla dobra Kościoła powszechnego i dla całej ludzkości²⁸.

geograficznym, co oznacza więcej niż sama diecezja. Por. Y. M. Congar. *Theologie de l'Eglise particuliere, Mission sans frontieres*. Paris 1960; H. de Lubac. *Les Eglise particulieres dans l'Eglise universelle*. Paris 1971; Legazpi, jw. s. 245-257; M. Zago. *Universal Church and Local Churches: Respective Tasks in the Encounter of the Gospel with Cultures*. „*Omnis Terra*” 11: 1977 s. 197-207; S. J. Ukpong. *The local church and missionary consciousness*. W: *Portare Cristo all'uomo*. T. 2. Roma 1985 s. 559-578; R. Rosignol. *Vatican II and the Missionary Responsibility of the Particular Church*. „*Indian Theological Studies*” 17: 1980 s. 34-46.

²⁶ Por. DB 28.

²⁷ DB 11. Por. KPK kan. 369.

²⁸ Por. KK 13, 23, 26; DB 11; DM 6, 19, 22; DKW 2.

Kościoły założone przez Apostołów były jednym i tym samym Kościołem ustanowionym, z różnicami charakterystykami i charyzmatami, w określonym czasie i miejscu (por. 1 Tes 2,14). Ich wewnętrzne życie było pewną oblubieńczą wiernością Chrystusowi (por. 2 Kor 11,2-3), pod przewodem Apostołów albo ich sukcesorów i najbliższych współpracowników (por. Ef 2,20; Dz 20,28; 1 Tm 3,5). To była Boża rodzina (por. Ef 2,19), która ciągle wzrastała w świętości i poszerzała się o nowych wierzących (por. Dz 16,5). Biskupi i kapłani (wraz z diakonami) posługiwali partykularnym Kościołom we wspólnocie z innymi Kościołami w świecie, jako „domu Bożym, który jest Kościołem Boga żywego, filarem i podporą prawdy” (1 Tm 3,15).

Wspólnota Kościoła powszechnego winna być odczuwana w każdym lokalnym czy partykularnym Kościele. „Ten Kościół Chrystusowy jest prawdziwie obecny we wszystkich prawowitych miejscach, zrzeczeniach wiernych, które trwając przy swoich pasterzach same również nazywane są Kościołami w Nowym Testamencie (por. Dz 8,1; 14,22-23; 20,27). Są one bowiem na swoim miejscu nowym Ludem powołanym przez Boga w Duchu Świętym i w pełni wielkiej (por. 1 Tes 1,5). W nich głoszenie Ewangelii Chrystusowej zgromadza wiernych i w nich sprawowana jest tajemnica Wieczery Pańskiej, «aby przez ciało i krew Pana zespolili się z sobą ściśle wszyscy bracia wspólnoty»”²⁹.

Pełna rzeczywistość Kościoła – jako Mistycznego Ciała Chrystusa, ludu Bożego, sakramentu albo misterium, oblubienicy, matki – ujawnia się w Kościołach partykularnych. Eucharystia celebrowana (w relacji do chrztu i przepowiadania Słowa) buduje Kościół jako wspólnotę braci i sióstr: „Dlatego przez sprawowanie Eucharystii Pańskiej w tych poszczególnych Kościołach buduje się i rozrasta Kościół Boży, a przez koncelebrację przejawia się ich wspólnota (communio)”³⁰. Jako ministrowie wszyscy kapłani są na służbie tych partykularnych Kościołów, bez wychodzenia z Kościoła powszechnego, dzięki czemu zagwarantowane i chronione jest oraz wzrasta bogactwo łask także dla dobra Kościoła powszechnego. Bycie kapłanem diecezjalnym implikuje odpowiedzialność kościelnej wrażliwości na otrzymane apostołskie dziedzictwo, które rozrasta się ciągle dla dobra całego Kościoła.

²⁹ KK 26.

³⁰ DE 15.

„Stąd też we wspólnocie kościelnej prawomocnie istnieją partykularne Kościoły, korzystające z własnej tradycji; przy czym nienaruszony pozostaje prymat Stolicy Piotrowej, która całemu zgromadzeniu miłości przewodzi, nad prawowitymi odrębnościami sprawuje opiekę, a równocześnie pilnuje, aby odrębności nie szkodziły jedności, lecz raczej jej służyły. Stąd wreszcie między poszczególnymi częściami Kościoła istnieją więzy głębokiej wspólnoty co do bogactw duchowych, pracowników apostołskich i doczesnych pomocy. Albowiem członkowie Ludu Bożego powołani są do wzajemnego udzielania sobie darów i również do poszczególnych Kościołów odnoszą się słowa Apostoła: «Jak każdy otrzymał łaskę, tak niech służy jeden drugiemu na wzór dobrych szafarzy rozlicznej łaski Bożej» (1 P 5,10)”³¹.

Wszystko to winno być widziane w porządku rozeznania powołania do kapłaństwa diecezjalnego albo nominacji biskupiej. Diecezjalna posługa kapłańska jest pastoralną i duchową postawą za pomocą której kapłan ciągle towarzyszy wspólnocie w braterskim i duchowym pielgrzymowaniu oraz apostołskim wzroście. Bez obecności ministerialnego kapłaństwa Kościół nie może być całkowicie pewnym swej wierności i widzialnej jedności³². „Są na koniec prezbiterzy postawieni wśród świeckich, by prowadzili wszystkich do zjednoczenia w miłości, «miłością braterską nawzajem się miłujcie, w okazywaniu czci jedni drugim wyprzedzajcie» (Rz 12,10). Ich przeto zadaniem jest w taki sposób godzić różne poglądy, aby nikt w społeczności wiernych nie czuł się obcym. Są obrońcami wspólnego dobra, o które się troszczą w imieniu biskupa, a równocześnie gorliwymi obrońcami prawdy, by wierni nie byli ponoszeni każdym powiewem doktryny”³³.

Aby spełniać tę posługę jeszcze pewniej oraz spokojniej i aby zagwarantować stałą i satysfakcjonującą odpowiedź ze strony wspólnoty, Kościół ustanowił inkardynację w diecezji dla tych kapłanów, którzy chcą współpracować jeszcze bliżej i bardziej stabilnie z biskupem. To zawiera w sobie pewną zależność odnośnie do duchowości. Inkardynacja jest przykładem łaski i w ten sposób źródłem harmonii i gorliwości ministerialnej takiej jaką oni sami winni być

³¹ KK 13; por. KK 23.

³² Por. Synod 1971, I, 4.

³³ DK 9; por. DK 6; KK 28; DB 18, 23, 30.

wypełnieni, tu i teraz w partykularnym Kościele prowadzonym przez następcę apostołów. W konsekwencji to powinno być punktem odniesienia dla odkrycia specyficznej duchowości kapłanów świeckich wraz ze swym własnym Prezbiterium, bez zabrania brania pod uwagę diecezjalnej natury kapłanów zakonnych³⁴.

Inkardynacja jako wydarzenie łaski (przynależność do Kościoła partykularnego) winna być ciągle i coraz głębiej studiowana. „W tej perspektywie należy rozpatrywać jako duchową wartość prezbitera jego przynależność do Kościoła lokalnego i poświęcenie się mu. (...) W tym sensie «inkardynacja» nie ogranicza się do więzi czysto prawnych, lecz pociąga za sobą postawy życiowe i konieczność dokonywania wyborów duchowych i duszpasterskich, które powołaniu prezbitera nadają ściśle określony charakter”³⁵.

Od początku kapłani diecezjalni (świeccy) „przez inkardynację lub przydzielenie do danego Kościoła poświęcili się całkowicie na jego usługi dla pieczy nad jedną częstką trzody Pańskiej”³⁶. Kapłani zakonnicy, albo ci z instytutów życia konsekrowanego, służą temu samemu Kościołowi wraz z charyzmatem swojego instytutu.

Kapłan jest włączony przez specyficzną rolę w Kościół diecezjalny w geograficznym albo sektoralnym poziomie. Niekiedy służy on we wspólnocie nazywanej parafią³⁷. „Ponieważ biskup w swoim Kościele nie może osobiście zawsze i wszędzie przewodniczyć całej owczarni, dlatego powinien koniecznie utworzyć grupy wiernych. Najważniejsze z nich to parafie, lokalnie zorganizowane pod przewodnictwem duszpasterza, zastępującego biskupa”³⁸. Kapłani „działając w zastępstwie (in persona) Chrystusa (...) spełniając urząd Chrystusa, Pasterza i Głowy, według posiadanego stopnia władzy, zgromadzają rodzinę Bożą, jako braci ożywionych duchem jedności, i przez Chrystusa w Duchu prowadzą ją do Boga Ojca”³⁹. Ten ministerialny urząd zawsze zaangażowany jest w drogę profetycznego, kapłańskiego i hode-

³⁴ Por. DK 8, 10; KK 28; DB 28.

³⁵ Jan Paweł II. Adhortacja apostolska „Pastores dabo vobis”, 31. Por. Tamże, 31-32, 74; Kongregacja do Spraw Duchowieństwa. Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów. Città del Vaticano, 14, 26; P. Palazzini. The concept of Incardination according to Vatican II. W: The World is My Parish. Rome 1971 s. 31-51.

³⁶ DB 28; por. KPK kan. 265 i in.

³⁷ Por. KPK kan. 515-552.

³⁸ KL 42.

³⁹ KK 28.

getycznego posługiwania (przewodzenia). Duszpasterka działalność nie może być ograniczana tylko do jednego sektora, mimo że będzie to jedno z trzech ministeriów wskazywanych, nawet gdyby było zadane kapłanowi na szczególnej drodze. Zakresy odpowiedzialności powierzone osobom świeckim i osobom konsekrowanym, które nie są kapłanami nie mogą być zrównane z potrójnym wyrazem kapłańskiego ministerium. Z drugiej strony, kapłan powinien ograniczać siebie samego do posługi właściwej specyfice jego charyzmatu, bez wkraczania w inne zakresy odnoszące się do innych powołań kościelnych.

Parafia zapewne pozostanie nadal uprzywilejowanym polem dla kapłańskiej działalności duszpasterskiej i duchowej. Mimo wielu różnych myśli prawie wszystkie programy duszpasterskie muszą ją brać pod uwagę, jako bazę wspólnotowości i apostołskich działań.⁴⁰

Posługa w partykularnym czy lokalnym Kościele jest zawsze rozumiana jak wsparcie dla całego Kościoła, z jego wszystkimi zbawczymi znakami (powołania, ministeria, charyzmaty) w konkretnych ludzkich wspólnotach⁴¹. „Mając zaś ustawicznie na względzie dobro dzieci Bożych, powinni starać się o to, aby wnosić swój wkład do duszpasterstwa całej diecezji, a także i całego Kościoła”⁴². Posługa dla jedności we wspólnocie⁴³ wpływa na dojrzewanie i wzrost samych wspólnot kościelnych i jest gwarancją efektywnego apostołstwa i autentycznego życia duchowego⁴⁴. Organiczne czy cała duszpasterka praca winna być oparta na naturze tej samej kościelnej, powszechnej i lokalnej wspólnocie i na tym samym ministerium kapłańskim, jako posłudze dla jedności.

Wikariat albo dziekanat winien być kluczowym punktem w tym ministerium wspólnoty. Aby żyć programem duszpasterskim diecezji, który jest wspólny tak dla diecezjalnych jak i zakonnych kapłanów, apostołskie życie wskazuje wyraźnie, iż niezbędne jest braterstwo Prezbiterium, które winno być wytrwale pogłębiane⁴⁵.

⁴⁰ Por. J. Castelli, K. Gremillion. *The Emerging Family*. San Francisco 1987; *The World is My Parish*. Rome 1971; M. Morgante. *La parrocchia nel Codice di Diritto Canonico*. Milano 1985; *Comunione e comunita, progetto parrocchia*. Assisi 1985.

⁴¹ Por. DM 6.

⁴² KK 28.

⁴³ Por. Puebla 661.

⁴⁴ Por. Puebla 663.

⁴⁵ Por. J. Esquerda Bifet. *The missionary dimension in the life and ministry of priests*. „Omnis Terra” 24: 1990 s. 138-154.

3. W służbie powszechnej misji Kościoła

Natura kapłańskiego ministerium jest ściśle misyjna. „Dar duchowy, otrzymany przez prezbiterów w święceniach, przygotowuje ich nie do jakiejś ograniczonej i zacieśnionej misji, lecz do najszerzej i powszechnej misji zbawienia «aż po krańce ziemi» (Dz 1,8); każda bowiem posługa kapłańska uczestniczy w owym uniwersalnym zasięgu misji powierzonej przez Chrystusa Apostołom. Chrystusowe bowiem kapłaństwo, którego prezbiterzy stali się prawdziwie uczestnikami, niechybnie skierowane jest do wszystkich ludów i do wszystkich czasów i nie jest skrępowane żadnymi ograniczeniami krwi, narodu lub wieku, jako to już jest wyobrażone tajemniczym sposobem w osobie Melchizedeka. Niech więc prezbiterzy pamiętają o tym, że winna im leżeć na sercu troska o wszystkie kościoły⁷⁴⁶.

Następcy Apostołów i ich bezpośredni współpracownicy w lokalnych Kościołach zostali wybrani przez Chrystusa wraz z rozprzeszrzenianą na cały świat misyjną odpowiedzialnością: „(...) wszyscy biskupi zespoleni hierarchicznie uczestniczą w trosce o cały Kościół⁷⁴⁷. Bycie współpracownikiem biskupa wymaga dzielenia z nim misyjnej odpowiedzialności. „Jako prawowici następcy Apostołów i członkowie Kolegium biskupiego powinni biskupi być zawsze świadomi swej wzajemnej łączności i okazywać troskę o wszystkie Kościoły, skoro każdy z nich na mocy Bożego ustanowienia i z nakazu swego apostołskiego urzędu stanowi razem z resztą biskupów rękomię Kościoła⁷⁴⁸. Kapłani razem ze swym Prezbiterium współpracują z biskupem w apostołskiej odpowiedzialności. „Biskupi natomiast wraz ze swoim klerem, coraz bardziej przejęci duchem Chrystusa i Kościoła, winni czuć i żyć w łączności z całym Kościołem⁷⁴⁹. Kapłani „pod władzą biskupa uświęcają powierzoną sobie część trzody Pańskiej i kierują nią, uwidaczniają Kościół powszechny na swoim terenie i przyczyniają się skutecznie do budowania całego Ciała Chrystusowego (por. Ef 4,12). Mając zaś ustawicznie na względzie dobro dzieci Bożych, powinni starać się o to, aby wносить swój wkład do duszpasterstwa całej diecezji, a także i całego Kościoła⁷⁵⁰.

⁴⁶ DK 10.

⁴⁷ DB 5.

⁴⁸ DB 6; por. KK 23; DM 20, 38.

⁴⁹ DM 19.

⁵⁰ KK 28.

Natura misyjna Kościoła pochodzi z faktu, że on jest „powszechnym sakramentem zbawienia”⁵¹. „Tak wtedy jasną jest rzeczą, że działalność misyjna wypływa z samej najgłębszej natury Kościoła”⁵². Ta rzeczywistość stosuje się do każdego Kościoła lokalnego i do wszystkich jego członków, ponieważ to jest wyobrażeniem i zarazem konkretnym wyrażeniem uniwersalności Kościoła. To oznacza, że istnieje misyjna odpowiedzialność „in solidum” wraz z wszystkimi innymi diecezjami. „Ponieważ Kościół partykularny powinien jak najdoskonalej odzwierciedlać Kościół powszechny, ma on sobie dobrze uświadomić fakt, że jest posłany również do tych, którzy w Chrystusa nie wierzą”⁵³.

W kontekście całego aktualnego nauczania warto przypomnieć otwarcie się diecezji na prace ewangelizacyjne, wskazane przez papieża Piusa XII. Zapraszał on kapłanów diecezjalnych do bezpośredniej współpracy w działalności misyjnej⁵⁴.

Ta misyjna kapłańska dostępność winna stać się widzialną rzeczywistością w apostołskich programach diecezjalnych i Prezbiterium:

- z powodu misyjnej natury Kościoła partykularnego,
- poprzez ich udział w takim samym kapłaństwie i misji Chrystusa,
- poprzez ścisłą współpracę w biskupim charyzmatem i z jego powszechną misyjną odpowiedzialnością.

„Przynależność do Kościoła lokalnego i poświęcenie się mu nie stanowią ograniczenia działalności i życia prezbitera: nie mogą być one ograniczone zarówno ze względu na istotę Kościoła lokalnego⁵⁵, jak i posługi kapłańskiej. Na ten sam temat Sobór pisze: «Dar duchowy, otrzymany przez prezbiterów w święceniach, przygotowuje ich nie do jakiejś ograniczonej i zacieśnionej misji, lecz do najszerszej i powszechnej misji zbawienia „aż po krańce ziemi” (Dz 1,8); każda bowiem posługa kapłańska uczestniczy w owym uniwersal-

⁵¹ DM 1; KK 48.

⁵² DM 6.

⁵³ DM 20. Por. DM 36-37; Paweł VI. Encyklika „Evangelii nuntiandi”, 62-64; RMI 63-64, 67-68; Jan Paweł II. Adhortacja apostołska „Pastores dabo vobis”, 16-18, 31-32, 74; Kongregacja do Spraw Duchowieństwa, Dyrektorium, 14.

⁵⁴ Por. Pius XII. Litterae encyclicae „Fidei Donum”. AAS 49: 1957 s. 245-246; R. Zecchin. I sacerdoti e „Fidei donum”, una maturazione storica ed ecclesiale della missionarietà della Chiesa. Rome 1990.

⁵⁵ KK 23.

nym zasięgu misji powierzonej przez Chrystusa Apostołom» (DK 10). Wynika z tego, że życie duchowne kapłanów winno być głęboko naznaczone gorącym dążeniem i dynamizmem misyjnym⁵⁶. „Kapłan musi rozwijać w sobie świadomość komunii istniejącej między różnymi Kościołami lokalnymi, zakorzenionej w samej istocie Kościołów, które są w danym miejscu konkretnym urzeczywistnieniem komunii jednego i powszechnego Kościoła Chrystusa”⁵⁷.

Efektywna misyjna odpowiedzialność będzie znakiem i spontanicznym rezultatem duchowości i apostołowskiej witalności osób które przewodzą poszczególnym Kościołom lokalnym. Potrzeby czy młodość Kościoła powinny same działać w tych perspektywach, jako znaki autentyczności i dojrzałości⁵⁸. „Aby ten misyjny zapal mógł zakwitnąć wśród miejscowej ludności danego kraju, jest rzeczą bardzo wskazaną, by młode Kościoły jak najprędzej czynnie uczestniczyły w powszechnym dziele misyjnym Kościoła, wysyłając od siebie misjonarzy do głoszenia Ewangelii na całym świecie, chociażby same cierpiały na brak kapłanów. Przez gorliwe bowiem i czynne włączenie się ich w działalność misyjną wśród innych narodów, łączność z Kościołem powszechnym znajdzie w pewien sposób swe dopełnienie”⁵⁹. Profetyczny ruch w Ameryce Łacińskiej winien być wzmocnieniem dla innych Kościołów lokalnych: „Nareszcie dla Ameryki Łacińskiej nadeszła godzina (...) wyjścia poza własne granice, ad gentes. Nie ulega wątpliwości, że my sami potrzebujemy jeszcze misjonarzy, ale winniśmy dawać z naszego ubóstwa”⁶⁰.

Ta misyjna dostępność stanie się skuteczna także rozpoczynając od misyjnej odpowiedzialności biskupa jako głowy lokalnego Kościoła i kolegium kapłanów. Biskupi „(...) powinni z całym wysiłkiem (...) dołożyć starań celem przygotowania godnych kapłanów oraz pomocników, (...) by w miarę możliwości niektórzy z ich kapłanów udali się na wspomniane misje lub do diecezji w celu sprawowania tam świętej posługi na zawsze lub przynajmniej na określony czas”⁶¹.

⁵⁶ Jan Paweł II. Adhortacja apostołska „Pastores dabo vobis”, 32.

⁵⁷ Jan Paweł II. Adhortacja apostołska „Pastores dabo vobis”, 74.

⁵⁸ Por. DM 6.

⁵⁹ DM 20.

⁶⁰ Puebla 368. Por. RMi 64; J. Esquerda Bifet. The „Ad Gentes” missionary revival in Latin America. „Omnis Terra” 26: 1992 s. 375-387.

⁶¹ DB 6.

Czasowa posługa nie wyklucza stałej dostępności do zaakceptowania stałej odpowiedzialności, która pochodzi z natury diecezjalnego duchowieństwa powiązanego ze swoim biskupem (głową Prezbiterium) i z Kościołem diecezjalnym. „Kapłani zastępują Chrystusa i są współpracownikami stanu biskupiego w potrójnym świętym urzędzie, który z natury swej należy do posłannictwa Kościoła. Powinni więc dobrze zrozumieć, że ich życie jest poświęcone również na służbę misjom. Ponieważ zaś na mocy swego posługiwania – które polega głównie na sprawowaniu Eucharystii, udoskonalającej Kościół – pozostają we wspólnocie z Chrystusem-Głową i innych do tej wspólnoty prowadzą, muszą zdawać sobie sprawę z tego, ile to jeszcze brakuje do pełni Jego Ciała i ile zatem trzeba wkładu pracy, by Ono z dniem każdym wzrastało. Tak zatem ułożą pracę duszpasterską, aby mogła służyć rozszerzaniu Ewangelii wśród niechrześcijan”⁶². Dlatego można powiedzieć, że „powołanie duszpasterskie kapłanów jest rozległe (...) jest uniwersalne: zwrócone do całego Kościoła, jest więc zarazem misyjne”⁶³.

Kapłan wypełnia swoje misyjne zobowiązanie, gdy sam spełnia w całej pełni wspólnotę misyjną (powołania, ministeria, charyzmaty) w perspektywie Kościoła bez granic. W tym samym czasie, odpowiednia dystrubucja ludzi i apostoelskich źródeł powinna być wyrazem żywotności i dojrzałości lokalnego Kościoła a jednocześnie być zdolnym do współpracy z Kościołami siostrzanymi, nie dając tylko to co zbywa, ale dzieląc się powszechnością misyjnej drogi⁶⁴. „Ponieważ zaś z dniem każdym wzrasta coraz bardziej zapotrzebowanie na pracowników winnicy Pańskiej, a kapłani diecezjalni pragną mieć coraz większy udział w ewangelizacji świata, święty Sobór życzy sobie, aby biskupi, mając na uwadze ogromny brak kapłanów, utrudniający ewangelizację w wielu krajach, wysłali po należytych przygotowaniach niektórych spośród lepszych swoich kapłanów, pragnących poświęcić się dziełu misijnemu, do diecezji pozbawionych księży, aby tam przynajmniej przez jakiś czas w duchu posługiwania pracowali w dziele misyjnym”⁶⁵.

⁶² DM 39.

⁶³ Jan Paweł II. List na Wielki Czwartek 1979, 8.

⁶⁴ Por. DB 22-23; DM 39.

⁶⁵ DM 38.

Dystrybucja personelu apostołskiego winna dokonywać się przede wszystkim wobec korekty dystrybucji duchowieństwa tak wewnątrz jak i poza diecezją. To wymaga odnowy wielu duszpasterskich struktur, wraz ze szerszą współpracą między różnymi wspólnotami i lokalnymi Kościołami. Celem tej dystrybucji jest to, aby każda kościelna wspólnota miała niezbędnych ministrów i duszpasterski personel do swojej dyspozycji.

Dystrybucja poszczególnych osób zaangażowanych w apostołstwo powinna być czyniona zgodnie z pastoralnym sensem, mianowicie, z należnym spojrzeniem na aktywność pastoralną wspólnoty, która powinna wychodzić na zewnątrz, poza granice diecezji, granice narodowe oraz państwowe. Ta dystrybucja powinna być wzmocniona za pomocą odpowiednich formacji i specjalistycznej formacji, obydwie gdy misjonarz jest posłany po raz pierwszy i gdy wraca do diecezji, która go posłała. Jest to jednak nie tyle kwestia osobistych doświadczeń co bardziej stałego zobowiązania całego partykularnego Kościoła. To znaczy, że wszyscy kapłani powinni mieć misyjną duchowość. Dlatego, Kościół diecezjalny, a przede wszystkim biskup i jego Prezbiterium, są odpowiedzialni za powodzenie i zabezpieczenie bytowe osób, które zostały wysłane⁶⁶.

Stąd konsekwencją duszpasterskiej miłości jest misyjne otwarcie bez granic. Dostępność nie jest tylko czymś w rodzaju opcji, która jest dodana do kapłańskiego życia i powołania, ale esencjalną jego częścią. On winien być napełniony miłością dla wszystkich ludzi⁶⁷. „Powinni więc dobrze zrozumieć, że ich życie jest poświęcone również na służbę misjom”⁶⁸. To zakłada dobrą formację misyjną już od czasów seminaryjnych i nowicjatu⁶⁹.

Esencja misji kapłańskiej nie może być wcielona w praktykę jeśli nie zostanie odnowione braterstwo w Prezbiterium i jeśli oni nie będą żyć ewangeliczną hojnością w naśladowaniu Chrystusa Dobrego Paterza.

⁶⁶ Por. KK 23, 28; DM 38, 39; DB 5-6, 22-23; DK 10; DFK 20; Jan Paweł II. Adhortacja apostołska „Pastores dabo vobis”, 74; Congregatio pro Clericis. Normas „Postquam Apostoli”. AAS 72: 1980 s. 343-364; The World is My Parish. Rome 1971; J. Esquerda Bifet. La distribución del clero, teología, pastoral, derecho. Burgos 1972.

⁶⁷ Por. Jan XXIII. Litterae encyclicae „Sacerdotii nostri primordia”, 6.

⁶⁸ DM 39. Por. DK 10; DFK 20.

⁶⁹ Por. KPK kan. 257.

4. Sens i miłość Kościoła

Kapłańskie przyznawanie się do Chrystusa jest wyrażane instynktownie w miłości Kościoła: „Chrystus umiłował Kościół i wydał za niego samego siebie” (Ef 5,25). Ich miłość w naśladowaniu Chrystusa, jest także wyrażana w cierpieniach „dla dobra Jego Ciała, którym jest Kościół” (Kol 1,24). „Wierności bowiem wobec Chrystusa nie da się oddzielić od wierności wobec Jego Kościoła”⁷⁰.

Z tej miłości i wierności pochodzi znaczenie wspólnoty z Kościołem⁷¹, wyrażającej się w komunii ze swoim biskupem⁷² i innymi kapłanami⁷³ i z całą kościelną wspólnotą⁷⁴. „Wierność bowiem wobec Chrystusa nie da się oddzielić od wierności wobec Jego Kościoła. Aby więc prezbiterzy na próżno nie stawali do zawodów, miłość pasterska domaga się od nich, by pracowali zawsze w ścisłym zjednoczeniu z biskupami i innymi braćmi w kapłaństwie. Tak postępując, znajdą prezbiterzy jedność własnego życia w samej jedności posłannictwa Kościoła i w ten sposób zjednoczą się ze swym Panem, a przez Niego z Ojcem w Duchu Świętym, aby mogli być napełnieni pociechą i opływać w radość”⁷⁵.

Dokładniej ponieważ jest to głęboko osadzone w miłości Dobrego Pasterza, kapłańska duchowość jest kościelną duchowością. Święcenia są łaską dla innych i są zaofiarowane im dla budowania Kościoła⁷⁶. „W rzeczy samej Chrystus, aby nieustannie wykonywać tę wolę Ojca w świecie przez Kościół, działa za pośrednictwem swych sług i dlatego pozostaje zawsze zasadą i źródłem jedności ich życia. Prezbiterzy zatem osiągną jedność swego życia, łącząc z Chrystusem siebie samych w uznaniu woli Ojca i w oddaniu się dla trzody im powierzonej”⁷⁷. Kapłani służą Kościołowi bez osiągnięcia korzyści. „Wierności bowiem wobec Chrystusa nie da się oddzielić od wierności wobec Jego Kościoła. Aby więc prezbiterzy na próżno nie stawali do zawodów, miłość pasterska domaga się od

⁷⁰ DK 14.

⁷¹ Por. DK 15.

⁷² Por. DK 7.

⁷³ Por. DK 7-8.

⁷⁴ Por. DK 9.

⁷⁵ DK 14.

⁷⁶ Por. Tomasz z Akwinu. *Summa Contra Gentiles*, IV, 74.

⁷⁷ DK 14.

nich, by pracowali zawsze w ścisłym zjednoczeniu z biskupami i innymi braćmi w kapłaństwie⁷⁸.

Od samego początku kapłańskiej formacji kandydaci powinni być „przepełnieni tajemnicą Kościoła”⁷⁹. Faktycznie „ponieważ posługa kapłańska jest posługą samego Kościoła, nie może być wypełniona inaczej, jak tylko we wspólnocie hierarchicznej całego ciała”⁸⁰. Duchowe życie jest życiem nie „według ciała, lecz według Ducha” (Rz 8,9) i jest związane z Chrystusem obecnym w Kościele. Dlatego posiadanie niejako Ducha Świętego również jest miłowaniem Kościoła Chrystusa. „Kto posiada ducha misyjnego, odczuwa Chrystusową gorliwość o dusze i miłuje Kościół, tak jak Chrystus”⁸¹

Przeżywanie misterium Chrystusa przedłużonego w Kościele (Kościół jako misterium i sakrament) jest punktem zapoczątkowującym budowanie wspólnoty miłości (Kościół jako wspólnota) i zagwarantowaniem praktyki misyjnej (Kościół jako misja). Kościół założony i kochany przez Chrystusa potrzebuje ministrów albo służących którzy pozwalają Kościołowi, aby był wierny, aby był bardziej widzialnym znakiem i świadkiem Chrystusa dla wszystkich ludzi. Kapłańska duchowość oczekuje bliższej relacji z Kościołem matką. To jest wyrażane przede wszystkim poprzez ministeria spełniane przez kapłanów. „Ponadto wspólnota kościelna przez miłość, modlitwę, przykład i dzieła pokuty sprawuje prawdziwą funkcję macierzyńską wobec dusz, które trzeba doprowadzić do Chrystusa. Sama bowiem stanowi sprawcze narzędzie, przez które niewierzącym jeszcze zostaje wskazana czy utarta droga do Chrystusa i Jego Kościoła i przez które także wierni zostają pobudzeni, zasileni i wzmocnieni do duchowej walki”⁸².

Odczucie miłości Kościoła czyni kapłana świadomym szerokości dojrzałości w duchowym i apostołskim życiu. „(...) prawda o macierzyństwie Kościoła na wzór Bogarodzicy stała się bliższa naszej kapłańskiej świadomości. (...) trzeba na nowo przemyśleć tę tajemniczą prawdę o naszym powołaniu: to «rodzicielstwo z ducha», które podobne jest po ludzku do macierzyństwa. (...) Chodzi więc o taki

⁷⁸ DK 14.

⁷⁹ DFK 9.

⁸⁰ DK 15.

⁸¹ RMi 89. Por. DK 14; Augustinus Aurelius. In Ioannis Evangelium Tractatus, 32, 8: PL 35, 1646.

⁸² DK 6. Por. KK 64-65.

rys naszej kapłańskiej osobowości, który oznacza jej «apostolską dojrzałość i duchową płodność»⁸³. Jeden ze znaków wierności kapłańskiemu powołaniu jest oparty na odczuciu miłości Kościoła⁸⁴. W ten sposób kapłan staje się zharmonizowanym z problemami całego lokalnego i powszechnego Kościoła. Bez odczuć pluralistycznej opcji, osobiste życie kapłana i pomoc jego wspólnoty dla życia, we wspólnoty z sukcesorem Piotra i z sukcesorami apostołów, jako fundamentem jedności w eklezjalnej komunii⁸⁵.

Kontynuowane działanie Ducha Świętego jest duszą Kościoła⁸⁶, prowadząc pasterzy i wiernych w harmonii: „Jeden jest Pan, jedna wiara, jeden chrzest” (Ef 4,5). Ten sam Duch Święty, który namięcił i zesłał Chrystusa (por. Łk 4,18) i który inspirował święte teksty Pisma św. (por. 2 P 1,21) jest tym, który kontynuuje prowadzenie Kościoła dziś i który asystuje mu w specjalny sposób w Magisterium i w apostolskiej działalności pasterskiej⁸⁷.

Sens i miłość Kościoła wyrażana w apostolskiej gorliwości dla prowadzenia każdej osoby i całej kościelnej wspólnoty drogą doskonałości, którą jest małżeństwo z Chrystusem (por. 2 Kor 11,2). Cierpienie dla Kościoła jest częścią miłości Chrystusa, która jest przedłużana w nim. „Dzieci moje, oto ponownie w bólach was rodzę, aż Chrystus w was się ukształtuje” (Ga 4,19; por. J 16,20-22). To cierpienie często pochodzi z samej wspólnoty, z powodu ograniczeń albo braków indywidualnych albo strukturalnych. Ascetyzm dostosowany do pasterza dusz⁸⁸, który jest pastoralną miłością, jest ożywiany przez cierpienie dla Kościoła i prowadzi do wzrostu pobożności. W ten sposób sens i miłość Kościoła jest:

- spojrzeniem na Kościół oczyma wiary i z sentymentem Chrystusa,
- podziwianiem go w jego indywidualnych i eklezjalnych znakach, charyzmatkach, powołaniach i ministeriach,
- bezwarunkowym przeżywaniem Kościoła, z duchem pobożności, ponieważ Kościół jest kontynuacją Chrystusa wyróżniającą się ubóstwem.

⁸³ Jan Paweł II. List na Wielki Czwartek 1988, 4.

⁸⁴ Por. DFK 9; DK 15.

⁸⁵ Por. KK 18, 23.

⁸⁶ Por. KK 7; DM 4.

⁸⁷ Por. KO 7; KK 25-27.

⁸⁸ Por. DK 13.

Odczucie miłości Kościoła pomaga ludziom w interpretacji życia Chrystusa i jego orędzia, dziś przedłużanego w samym Kościele poprzez Pismo św., Tradycję, Magisterium, liturgię, wspólnotowość, świętych, wiarę ludu i tych którzy cierpią z miłością⁸⁹.

Kapłan w swym powołaniu i życiu staje zawsze w swej ścisłej relacji z Kościołem, tj. społecznością ludu Bożego Nowego Przymierza. Przybiera ona specyficzne dla swej posługi kręgi, znaki, rodzaje czy znamiona. W czasie ziemskiego pielgrzymowania to znaki ludzkie i znaki czasu. Wobec takiej społeczności kapłan staje w swym zobowiązaniu posługi.

W całym podjętym i spełnianym dziele zbawczym otwartym ciągle pozostaje pytanie czy kwestia tożsamości i misji kapłańskiej. W syntetycznym stopniu oddaje to biblijna terminologia oraz obraz dobrego pasterza. Zatem w tym należy upatrywać osobowy wzór siebie oraz całe bogactwo podjętej służby.

Priest in the service of the particular and universal Church

The priest is a minister or „servant of Christ” (1 Cor 4: 1), Christ who is prolonged in time and space through the signs of the Church. „The priestly ministry... (is) the ministry of the Church it self” (PO 15). The priest participates in the being, work and life of Christ the Priest, who „come... to serve” (Mk 10: 45) and who „loved the Church and gave himself up for her” (Eph 5: 25). The priest’s specific spirituality comes from pastoral charity and is expressed in service to the particular or „local” church (diocese) and to the universal Church.

For priests the sense of the Church and love of the Church means availability to serve her unselfishly, without „using” her and „without any thought of personal or family advantage” (AG 16). „In this way they will learn, in a wonderful manner, to give themselves fully to the service of Christ’s Body, and to the work of the Gospel; they will learn to adhere to their bishop as loyal fellow workers, and to collaborate with their brothers” (AG 16).

The Church is a community of people who believe in Christ, assembled (ecclesia) by his word and saving presence. Thus it was not born from a technical process or from a simple human experience. „The Church cannot be separated from Christ because he himself was its founder. By an express act of his will he founded the Church on the Twelve, with Peter as their head, establishing it as the universal and necessary sacrament of salvation” (Puebla 222).

⁸⁹ Por. H. de Lubac. *Meditazione sulla Chiesa*. Milano 1979; K. Rahner. *Concern for the Church*. New York 1981.

The priest's ecclesial service as a minister is necessarily expressed in a community or church (particular, local, diocese), presided over by a bishop, a successor of the Apostles. The Church is built up in this community, made concrete in space and time. It is the Church as an event. „What we have said here of the universal Church must be said also of the particular communities of Christians... of which the one Catholic Church is composed; for these also are governed by Jesus Christ through the voice and authority of their respective bishops... each of them is also, so far as his own diocese is concerned, a true Pastor who tends and rules in the name of Christ the flock committed to his care” (Mystici Corporis Christi 40).

The nature of the ministerial priesthood is strictly missionary. „The spiritual gift which priests have received in ordination does not prepare them merely for a limited and circumscribed mission, but for the fullest, in fact the universal, mission of salvation «to the ends of the earth» (Acts 1: 8). The reason is that every priestly ministry shares in the fullness of the mission entrusted by Christ to the Apostles. For the priesthood of Christ, of which priests have been really made sharers, is necessarily directed to all peoples and all times, and is not confined by any bounds of blood, race, or age, as was already typified in a mysterious way by the figure of Melchizedek. Priests, therefore, should recall that the solicitude of all the churches ought to be their inimate concern” (PO 10).

The priest's accord with Christ is expressed instinctively in love of the Church: „Christ loved the Church and gave himself up for her” (Eph 5: 25). This love, in imitation of Christ, is also expressed in suffering „for the sake of his body, that is, the Church” (Col 1: 24). „Faithfulness to Christ cannot be separated from faithfulness to his Church” (PO 14).